

กฎ

ว่าด้วยยุทธวินัยและการลงอาญาทหารบก

ฐานตมิตยุทธวินัย

มาตรา ๓

ตามความในประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๗ มีอยู่ว่า
 “นายทหารผู้มีอำนาจบังคับบัญชาใดนั้น ท่านให้ มีอำนาจ ลงอาญาแก่ผู้
 กระทำผิดต่อวินัยทหาร ตามลักษณะกฎหรือข้อบังคับทหารบก ทหารเรือ
 ซึ่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นไว้” และเสนาบดีกระทรวง
 กระจายได้ รับพระบรมราชานุญาตให้ตราไว้ในเรื่องนั้นขึ้นไว้ครั้ง ๑ แล้ว
 แต่เห็นว่ากฎที่ตราไว้เดิมนั้นยังบกพร่องไม่แจ่มแจ้งพอแก่การ จึงได้นำความ
 ขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตออกกฎใหม่
 เรียกว่า กฎว่าด้วย ยุทธวินัย แด่การ ลงอาญา ทหารบก ฐานตมิตยุทธวินัย
 ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว มีเนื้อความปรากฏในมาตรา
 ต่อไป

อนึ่งกฎนี้ถ้าจะเรียกโดยย่อให้เรียกว่า กฎยุทธวินัย ห้ามมิให้เรียก
 ย่ออย่างอื่น

มาตรา ๑

ว่าด้วยวินัย

ข้อ ๑ ยุกุทวินัยเป็นหลักสำคัญที่สุดสำหรับทหาร กุรุทกกองทัพ
 จะได้ ไซยชนะในเวลาดังครม ก็ยอมต้องเอาไครยการที่ทหารรักษายุกุ
 วินัยโดยเคร่งครัดนั้นเป็นใหญ่ ส่วนในเวลาดังบ่ก็ กอทัพจะมีเมียบ
 เรียบร้อยรักษาเกียรติยศเป็นกองทัพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้จริง
 มิใช่กองโจรก็โดยเอาไครยรักษายุกุทวินัย ๆ นี้เองเป็นอาการที่จะทำให้เห็นว่า
 ทหารมิใช่โจร ซึ่งถืออาวรุเหมือนกัน

ข้อ ๒ เมื่อยุกุทวินัยเป็นหลักสำคัญดังนี้ จึงเป็นกรจำเป็นที่จะ
 แสดงไว้ ให้ชัดเจนนัยนั้น ว่ายุกุทวินัยนั้นคืออะไร ทหารจะต้องประพฤติ
 อย่างไร จึงจะเรียกว่า เป็นผู้มัยยุกุทวินัย

ข้อ ๓ ยุกุทวินัยนั้น คือ การปฏิบัติตนตามพระราชกำหนดกฎหมาย
 แผ่นดิน และกฎข้อบังคับคำสั่งรอกทหาร โดยเคร่งครัด และแน่นอน
 ตามที่ได้ กระทำด้วยดีมาแต่ได้ ในเมื่อรับ พระราชทาน หน้าพระพิพัฒน์ สัตยานัน
 กับเมื่อจะบรรยายขยายออกไปให้ละเอียด ก็แปลว่า

๑) ทหารจะต้องทำตามคำสั่ง ผู้บังคับบัญชาเหนือตน โดยกล้าหาญ
 เดิมที่ไม่มีหลักเคียง

๒) กระทำกิจการในหน้าที่ของตนเต็มความสามารถ และด้วยน้ำใจ
 อันสุจริต ไม่น่าไหว หลังหลอกหรือโดยความเลินเล่อ

- ๓) ต้องรักษารเบียบการเคารพระหว่างผู้ใหญ่ น้อยโดยเคร่งครัด
- ๔) รักษาความสงบเรียบร้อยและระเบียบอันงามให้มียู่เสมอในกรม กองทหารซึ่งตนบังคับบัญชา

๕) ถ้าเห็นผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนทำความผิด และทำการ เติบโต แม้แต่เล็กน้อยต้องไม่ละทิ้งเพิกเฉยเสีย ต้องตักเตือนหรือลงโทษ ตามกำหนด

ข้อ ๔ ใน การที่ ทหารได้ กระทำการตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเห็นชอบ โดยกล้าหาญเต็มที่ไม่ว่าผิดเพียงไหน ถ้าเกิดผลร้ายขึ้น เพราะได้ทำตาม คำสั่งโดยถูกต้องถึงไหนไปไหนได้ ทำไปนอกเหนือเหตุอันสมควร ผู้บังคับบัญชา ซึ่งออกคำสั่ง ต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการที่คำสั่งนั้นแต่ผู้เดียว ผู้รับ คำสั่ง แต่ได้ ทำตามคำสั่ง ก็หาได้ มีความผิดด้วยไม่ เว้นเสียแต่ผู้ ขอกคำสั่งได้ สั่งให้ทำการ ซึ่งไม่ ชอบด้วย พระราชกำหนดกฎ หมาย แผ่นดิน ผู้รับคำสั่งจึงไม่น่าที่จะกระทำความผิด และถ้าได้ ไปกระทำความผิดแล้ว จะอ้างว่า เพราะนายได้สั่งให้ทำเช่นนั้นหาได้ ไม่ ตนต้องรับผิดชอบเต็มที่ในการที่ตนได้ ไปทำความผิดต่อพระราชกำหนดกฎ หมายแผ่นดินเช่นนั้น

ข้อ ๕ ราชการใด ๆ ซึ่งตนทราบอยู่แล้วว่าเป็นหน้าที่ของตน จะต้อง พยายามหระทำให้บรรลุสำเร็จไปโดยรวดเร็วที่สุดที่จะเป็นได้ อย่าให้ความ เกียจคร้านเข้าครอบงำ ทำให้เพิกเฉยจะเฉยหน้าที่ราชการนั้น ๆ เสีย ต้อง ปฏิบัติราชการทุกสิ่งทุกอย่างโดยน้ำได้ใจจริง เหมือนหนึ่งเครื่องจักรที่กำดั่ง เติบโตอยู่ แม้ไม่มีผู้ เป็นใหญ่ควบคุมก็หาหยุดไม่

ข้อ ๖ การรักษาราชการเคาพระหว่างทหารนั้น คือ ทหารที่อยู่
 ใตบังคับกัตหรือเปนผู้น้อยกัต จะต้องกระทำการเคาพระและตั้งแตงความ
 อ่อนน้อมนับถือแก่ผู้ที่มีอำนาจบังคับบัญชาเหนือตนหรือผู้ใหญ่มากกว่าคนทุกเมื่อ
 ไม่ว่าจะเป็นเวลากระทำหน้าที่ราชการตามตำแหน่งหรือมิใช่ ไม่ว่าเวลาใด ๆ
 ทั้งสิ้น กับทั้งต้องกระทำโดยสัตย์จริงด้วย หาใช่แต่ทำไปพอกันความผิด
 เท่านั้นมิได้

ผู้ที่มีอำนาจบังคับบัญชาใหญ่ั้นเด้า จะถือคนเดี้ยว่า
 เปนใหญ่แล้ว ไม่ต้องประพฤตินให้ดูภาพกับผู้ใตบังคับบัญชา หรือ
 ผู้น้อยนุกไม่ได้เหมือนกัน

การที่จะบังคับบัญชาให้หนักแน่นเคร่งครัดหรือทำตนให้เป็นที่นับถือ
 หาใช่จำเป็นต้องใช่ กิริยา วาจาที่หยามคาย และ ดูร้ายเกินกว่าเหตุอันควรมิได้
 ต้องใช่ กิริยา วาจาที่สุภาพงดงามแต่ให้แน่นแฟ้นจริงจัง ไม่ตอกแตกเดอะ
 เตือนเท่านั้น

ข้อ ๗ ประโยชน์ของราชการยอมบังคับให้ ผู้ บังคับบัญชาจัดการระวง
 รักษาคุณวินัยและความสงบเรียบร้อยในกรมกองที่ตนเป็นผู้บังคับบัญชา กับ
 ทั้งบังคับให้ตั้งอยู่ในความยุติธรรม ต่อผู้ที่อยู่ใตบังคับ ต้องสอดส่องดูแล
 ทุกซุ่ซุ่ของผู้น้อย ปฏิบัติตนประดุจเป็นบิดาหรือญาติผู้ใหญ่ของผู้น้อย
 เปนที่ปลูกษาหาหรือในกิจการทั้งปวง จะใช้การดูร้ายอันเกินกว่าความจำเป็น
 ในทางราชการไม่ได้เป็นอันขาด

ผู้บังคับบัญชาหน้าที่อบรมให้ทหารใด บังคับของคนทุกคน ผู้ใด
เกียรติยศและความสำคัญในการเป็นทหาร ให้จำใส่ใจไว้ ให้ชื่อว่าทหารนั้น
คือผู้บ่งกักรักษาพระมหากษัตริย์และบ้านเกิดเมืองนอน มิให้มราชศัตรู
ภายนอกหรือภายในมาฉกฉวยได้ เดยเป็นอันขาด

ราชศัตรูภายนอกนั้น คือ คนชาติอื่น ซึ่งมิได้เป็น ข้าแผ่นดิน ดัยาม
บางคนหรือทั้งชาติซึ่งละเว้นในครุจิตต์ และคบคิดกันกระทำการประทุษร้าย
ต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือประเทศบ้านเกิดเมืองนอนของเรา
แต่เมื่อบุคคลต่างชาติผู้ใด หรือ ชาติอื่น ชาติใดยังมีได้ สดแดงการ ประทุษร้าย
ตั้งว่ามาแล้ว ก็จะไปนับเขาว่าเป็นราชศัตรูมิได้โดย

ราชศัตรูภายในนั้นคือ บุคคลคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งเป็นข้าแผ่นดิน
ดัยาม แต่หาประพฤติการให้ต้องตามพระราชกำหนดกฎหมาย ถัด
มีความกำเริบคิดประทุษร้าย ต่อ พระองค์ พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือ
แก่บ้านเกิดเมืองนอน

ข้อ ๘ ถ้าหากว่าทหารคนใดคนหนึ่ง หรือหลายคนรวมกันกระทำการ
เอะอะเอิกเอิกให้ ผิดแบบธรรมเนียม ก่อการกำเริบ หรือตั้งไม่ทำหน้าที่
ของ ตน โดยประการใด ๆ ก็ดี ผู้บังคับ บัญชา มีหน้าที่ ต้อง จัดการให้ทหาร
นั้น ๆ หยุดการเอิกเอิกหรือการกำเริบ แต่ให้กลับ ทำการตาม หน้าที่ ของตน
จงได้ แม้จะต้องใช้ อาวุธหรือกำลังข่มขืนอย่างไร ในการบังคับนั้น ก็อย่า
ให้ ย่อท้อเดยเป็นอันขาด ต้องทำการทุกอย่างที่จะให้ สำเร็จผลได้ตั้งว่ามานั้น

ทหารทุกคน ต้องช่วย ผู้ ทัดการปราบปรามผู้ ผิด ไม่ว่าจะเป็นยศใด ตำแหน่งใด ถ้าไม่ช่วยกันกันบวเขาอยู่ ในพวงผู้ กระทำผิดด้วย

ข้อ ๙ ถ้าหากว่า ผู้ บังคับบัญชา ต้อง ใช้ อาวุธ เพื่อ ทำ การ ปราบปราม การกำเริบ และรักษา ทุจริญ หรือ เพื่อ บังคับผู้ ตั้งหน้าที ให้กลับ ท่าน้ำ ที่ ของตนนั้น ผู้ บังคับบัญชานั้น จะไม่ ต้อง รับผิดชอบต่อ การที่ตน ได้ กระทำไป โดย ความจำเป็นนั้นเลย

เมื่อมีเหตุการณ์ พิเศษขึ้น ดังที่กล่าวมานี้ ผู้ บังคับบัญชา จะ ต้อง รายงาน ถึงเหตุที่เกิดขึ้น ไปยัง ผู้ บังคับบัญชา เห็นชอบ และรายงานกันต่อไปตามลำดับชั้น จนถึงเดิณมาตกระทรวงกระทรวงกลาโหมโดยพลันทันที เพื่อจะได้ ใต้ ส่วนเหตุการณ์ และจัดการต่อไปตามเหตุที่ควร

ข้อ ๑๐ การรักษายุทธินัยตามข้อความที่กล่าวมาแต่หนหลังนี้ ต้อง รักษาอยู่เสมอ ไม่ว่าเวลาใดทั้งสิ้น จะเป็นในโรงทหารหรือนอกโรงทหาร กัด เป็นเวลาดังครวมหรือเวลาดังบังคับเท่ากัน ถ้าจะทหารผู้ใดกระทำผิด ต่อยุทธินัย คือไม่ปฏิบัติตนให้ตรงตามความที่กล่าวมาแล้วในมาตรา ๑ นี้ จะต้อง ใต้ รับอาญาตามวิธีที่ปรากฏใน มาตรา ๒ แห่งกฎนี้ โดยไม่ต้องนำคดีขึ้น ศาล และผู้ ที่มีความผิดนั้น อาจต้องออกนอกราชการหรือถูกถอดจากยศทหาร โดยทันที หรือลดความผิดลงเนื่องไปใบบทกฎหมายด้วยแล้ว ก็อาจต้อง รับโทษตามคำพิพากษาของศาลทหารด้วย

มาตรา ๒

อำนาจลงอาญา

ข้อ ๑๑ อาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดต่อยุทธวินัยดังได้กล่าวไว้ใน
มาตรา ๑ นั้น ให้มีกำหนดเป็น ๗ สถานดังนี้ คือ

- ๑) โขย
- ๒) จำขัง
- ๓) กักขัง
- ๔) ขังมืด
- ๕) กักยาม
- ๖) ทณฑกรรรม
- ๗) ภาคทัณฑ์

ข้อ ๑๒ โขย คือ โขยที่ขาดด้วยไม้หรือ หุวยายโตไม่เกินกว่า ๑ เซ็นติ
เมตร ผู้ที่จะต้องรับอาญา โขยนั้น จะต้องให้แพทย์ตรวจอาการ ถ้าถึงก่อน
ว่าจะทนอาญานี้ได้ จึงให้ลงมือ โขย และเวลา โขยนั้น แพทย์ผู้ตรวจจะต้อง
ประจำอยู่ด้วย

ถ้าผู้ที่จะต้องรับอาญา โขย ต้องโทษ ครังที่ ๒ อีกขณะ ให้รอการ
โขยอยู่ก่อน จนกว่าแผลเก่าจะหายปรกติแล้วจึงลงมือ โขยได้
จำขัง คือ จำตรวนแล้วขังในที่ควบคุม

กักขัง คือขังในที่ควบคุม แต่เฉพาะ คนเดียว หรือ รวมกัน หลงคน แล้ว
แต่จะได้ มีคำสั่ง

ขังมิด คือขังไว้ แต่ผู้เดียว ในห้องที่มิดจน ไม่มีแสงสว่างที่ต่ำกว่าระดับจะอ่าน
หนังสือได้ แต่ให้ มีอากาศโปร่งพอแก่การหายใจ และห้ามมิให้ ผู้ตขัง
พบปะพูดคุยกับผู้อื่นได้ หากจะเบ็ดห้องมิดนี้ ได้ ก็แต่เวลารับประทานอาหาร
อาหารหรือเวลาจำเป็นอย่างอื่น ๆ เท่านั้น

กักขัง คือกักตัวไว้ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งตามแต่จะกำหนดให้
ทัณฑ์กรรม คือให้ทำการต่าง ๆ เช่น เช็ด ถ่าง กวาด ถู พื้น ใน บริเวณ
โรงทหาร หรือ กระทำกร อย่างอื่น ๆ เป็น พิเศษ เพิ่ม จาก น้ำที่ การ ตาม
ธรรมดา

ภาคทัณฑ์ คือผู้กระทำความผิด มีความผิด อันควร ต้องรับ อนุญาต สถานหนึ่ง
สถานใดตั้งกล่าวมาแล้ว แต่มีเหตุอันควรปรานี จึงเป็นแต่ได้แสดง ความผิดของ
ผู้นั้นให้ปรากฏไว้หรือให้ ทำทัณฑ์บนไว้

นอกจากอนุญาตที่กล่าวไว้ นี้ ห้ามมิให้ คิดขึ้นใหม่หรือใช้ วิธีของอนุญาต
อย่างอื่นเป็นอันขาด

ข้อ ๑๓ ในการที่ผู้บังคับบัญชาจะ ลง อนุญาต นั้น จะ กระทำได้ แต่
เฉพาะตามลําคับกำหนดอนุญาตที่กล่าวไว้ดังต่อไปนี้ (ให้ดู ตาราง)

ผู้ลงอาญา	โทษ			จำขัง		กักขัง											กักขัง							ทัณฑ์กรรม		หมายเหตุ
	ผู้รับอาญา			ผู้รับอาญา		ผู้รับอาญา											ผู้รับอาญา							ผู้รับอาญา		
	ผู้บังคับหมู่	นักเรียนนายร้อย	พลทหาร	ผู้บังคับหมู่	พลทหาร	ผู้บังคับการกรม	ผู้บังคับกองพัน	ผู้บังคับกองร้อย	ผู้บังคับหมวด	ผู้บังคับหมู่	นักเรียนนายร้อย	พลทหาร	ผู้บัญชาการกองพัน	ผู้บังคับการกรม	ผู้บังคับกองพัน	ผู้บังคับกองร้อย	ผู้บังคับหมวด	ผู้บังคับหมู่	นักเรียนนายร้อย	พลทหาร	ผู้บังคับหมู่	พลทหาร				
เด็นามตี	๕๐ ที่	๓๐ ที่	๕๐ ที่	๖ เดือน	๙ เดือน	๑๕ วัน	๑ เดือน	๒ เดือน	๓ เดือน	๔ เดือน	๔ เดือน	๖ เดือน	๑ เดือน	๕๐ วัน	๒ เดือน	๓ เดือน	๔ เดือน	๕ เดือน	๕ เดือน	๖ เดือน	๑๕ วัน	๑๕ วัน				
แม่ทัพน้อย	๓๐ ที่	๒๐ ที่	๔๐ ที่	๓ เดือน	๖ เดือน	—	๑๕ วัน	๑ เดือน	๒ เดือน	๓ เดือน	๓ เดือน	๔ เดือน	๑๕ วัน	๑ เดือน	๔๕ วัน	๒ เดือน	๓ เดือน	๔ เดือน	๕ เดือน	๕ เดือน	๑๕ วัน	๑๕ วัน				
ผู้บัญชาการกองพัน	๒๐ ที่	๑๕ ที่	๓๐ ที่	๑ เดือน	๓ เดือน	—	—	๑๕ วัน	๑ เดือน	๒ เดือน	๒ เดือน	๓ เดือน	—	๗ วัน	๑๕ วัน	๒๑ วัน	๑ เดือน	๓ เดือน	๓ เดือน	๔ เดือน	๑๕ วัน	๑๕ วัน				
ผู้บังคับการกรม	๑๕ ที่	๑๐ ที่	๒๐ ที่	๒๐ วัน	๒ เดือน	—	—	๗ วัน	๑๕ วัน	๑ เดือน	๑ เดือน	๒ เดือน	—	—	๗ วัน	๑๕ วัน	๒๑ วัน	๒ เดือน	๒ เดือน	๓ เดือน	๑๕ วัน	๑๕ วัน				
ผู้บังคับกองพัน	๑๐ ที่	๕ ที่	๑๕ ที่	๑๕ วัน	๑ เดือน	—	—	—	๗ วัน	๑๕ วัน	๑๕ วัน	๑ เดือน	—	—	—	๗ วัน	๑๕ วัน	๑ เดือน	๑ เดือน	๒ เดือน	๑๕ วัน	๑๕ วัน				
ผู้บังคับกองร้อย	—	—	—	—	—	—	—	—	—	๗ วัน	๑๐ วัน	๑๕ วัน	—	—	—	—	๗ วัน	๑๕ วัน	๑๕ วัน	๑ เดือน	๓ วัน	๗ วัน				
ผู้บังคับหมวด	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	๗ วัน	๗ วัน	๑๕ วัน	๒ ชั่วโมง	๓ วัน				
ผู้บังคับหมู่	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	๑ วัน	—	๒ ชั่วโมง				

คำอธิบาย

- กำหนดอาญาในตารางนี้ คือกำหนดที่สูงที่สุด ผู้ลงอาญาจะตั้งเกินกำหนดนี้ไม่ได้ แต่ต่ำกว่านั้นได้
  - ทัณฑ์กรรมนั้น ที่กำหนดไว้เป็นวัน ๆ คือหมายความว่าทำทัณฑ์กรรมทุก ๆ วันจนกว่าจะครบ ในวันหนึ่งนั้น ผู้ที่ลงอาญาจะกำหนดทัณฑ์กรรมกี่ชั่วโมง ก็ตามใจ แต่มิให้เกินกว่าวันละ ๖ ชั่วโมง
- ผู้ใดจะตั้งลงอาญาทัณฑ์กรรมให้กำหนดโดยชัดเจนว่า ทัณฑ์กรรมกี่วัน และวันละกี่ชั่วโมง ส่วนที่กำหนดอำนาจไว้เป็นชั่วโมงนั้น หมายความว่าตั้งลงอาญาได้เฉพาะวันเดียว ภายในกำหนดเท่านั้นชั่วโมง

ข้อ ๑๔ ตำแหน่งผู้มีส่วนอำนาจลงอาญา หรือ รับอาญาที่เป็นข้าราชการ
ในกระทรวงกระต่าใหม่ตามทำเนียบ บางตำแหน่ง หากตรง กับตำแหน่งผู้
มีส่วนอำนาจลงอาญาตามที่ใดบางไว้ในตารางข้อ ๑๓ นั้นไม่ จึงให้เทียบยศและ
ตำแหน่งสำหรับทั้งในการลงอาญาและรับอาญาดังนี้

ก) เทียบชั้นแม่ทัพน้อย

- ๑) ผู้ช่วยเสนาบดี
- ๒) จเรทัพบกและการบนเดกบนกลด
- ๓) เสนาราชการทหารบก
- ๔) ดมหาราชองครักษ์
- ๕) อธิบดีกรมแสงธรรมพาวุธ

ข) เทียบชั้นผู้บัญชาการกองพล

- ๑) หัวหน้ากรมใหญ่ ที่ขึ้นตรงต่อเสนาบดีกระทรวงกระต่าใหม่
(นอกจากที่กล่าวไว้ใน ก)
- ๒) หัวหน้ากรมที่ขึ้นตรงต่อผู้ซึ่งเทียบชั้นแม่ทัพน้อย
- ๓) เสนาราชการกองทัพน้อย
- ๔) ปลัดกองทัพน้อย
- ๕) ดมห์บาญช้กของทัพน้อย
- ๖) ปลัดหรือผู้ช่วยที่มิชนามตำแหน่งบ่งชี้ชัดว่าเป็นผู้ช่วย ของหัวหน้า
กรมใหญ่ซึ่งเทียบชั้นแม่ทัพน้อย
- ๗) นายพล

อนึ่งผู้บังคับกองคดีดินแดนนั้น ให้มีอำนาจในการลงอาญาแก่พลทหารใด ผู้บังคับบัญชาของตนเดิมและผู้บัญชาการกองพล แต่สำหรับกองลงอาญาแก่ผู้ใด ผู้บังคับบัญชาของตนที่เป็นชั้นประทวน หรือชั้นสัญญาบัตร คงมีอำนาจเดิมของผู้บังคับกองการกรมเท่านั้น

ค) เทียบชั้นผู้บังคับกองการกรม

- ๑) หัวหน้ากรม ทหารตรงต่อผู้เทียบชั้นผู้บัญชาการกองพล
- ๒) เสนาธิการกองพล
- ๓) ปลัดกองพล
- ๔) ผู้บัญชาการกองพล
- ๕) ปลัดหรือผู้ช่วยของหัวหน้ากรมน้อย ซึ่งเทียบชั้นผู้บัญชาการกองพล
- ๖) อัยการกระทรวงกระตาดไหม
- ๗) ผู้บังคับกองหรือผู้อำนวยการโรงเรียนนายร้อยและโรงเรียนในกรมจเร
- ๘) นายพันเอก

ข) เทียบชั้นผู้บังคับกองพัน

- ๑) หัวหน้าพันในกรมขึ้นกระทรวงกระตาดไหม
- ๒) ดัดดีมณฑล
- ๓) ปลัดกรมในกรมทหาร ปลัดกองพันพิเศษ ปลัดกองโรงเรียนนายร้อย

๔) ครัวภูมิได้เป็นนายทหารสัญญาบัตร

๕) นายร้อยโท, ตรี

๖) นายตาบ

๗) จำนำสืบ ที่ทำการบังคับบัญชา นายสืบหรือเสมียนพนักงาน,
คนงาน

ฉ) เทียบชั้นลงบังคับหม

๑) นายสืบ

๒) หัวหน้าหมวดนักเรียนนายร้อย

๓) หัวหน้าคนงาน

ช) เทียบชั้นนักเรียนนายร้อย

นักเรียนนายตาบ

ซ) เทียบชั้นพลทหาร

นักเรียนนายสืบ

ข้อ ๑๕ ตำแหน่งทหารผู้ตรีบราชการกระทรวงกระต่าใหม่ซึ่งมีได้เทียบ
ชั้นไว้ ตามความผิดจะต้องรับอาญาแล้ว ก็ให้ ถอดตำแหน่งที่เดิรม
ราชการอยู่ในเวลา ที่กระทำความผิดนั้น ขึ้นเทียบเคียงกับ ชั้นที่ตกสายหรือเสมอ
กันตามข้อ ๑๔ แห่งกฎนี้

ข้อ ๑๖ ยศกัตตำแหน่งกัต ซึ่งได้เทียบไว้ทั้ง ๒ อย่าง แต่มีได้
เทียบไว้ ในชั้นเดียวกณนั้น ให้ ถอดยศหรือตำแหน่งที่เทียบไว้ ในชั้นที่สูง
เป็นเกณฑ์ ในการลงอาญาหรือรับอาญาตามกฎนี้

ข้อ ๑๗ กำหนดอำนาจลงอาญาตามที่ตราไว้ มีอำนาจลงอาญา
ถึงลงอาญาเต็มที่ได้ ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งแต่สถานที่เดียว ถ้าถึงลงอาญาถึง
๒ สถานที่พร้อมกัน ต้องกำหนดอาญาไว้เพียงกึ่งหนึ่งของอัตราในสถานที่นั้น ๆ
กับห้ามมิให้ลงอาญาคราวเดียวมากกว่า ๒ สถานที่ เป็นต้นว่าแม่ทัพน้อย
จะลงอาญาแก่พลทหาร จะให้ โขยด้วย จำขังด้วย และทำทัณฑ์พลกรมกัวยรวม
เป็น ๓ สถานที่นั้นเป็นผิด จะลงโทษได้อย่างมากเพียง ๒ สถานที่ เช่น โขยด้วย
และจำขังด้วย แต่ลงให้ โขยได้เพียง ๒๐ ที และจำขังเพียง ๓ เดือนเป็นอย่าง
มากที่สุด จะให้ โขย ๕๐ ทีและจำขัง ๖ เดือนนั้นไม่ได้

ข้อ ๑๘ ก่อนที่จะมีอำนาจลงอาญาจะลงอาญาครั้งคราวใดก็ดี ให้
พิจารณาเสียให้ถนัดแน่นอนว่า ผู้ที่จะลงรับอาญานั้นมีความผิดจริงแล้ว
จึงถึงลงอาญา ต้องระวังอย่าให้เป็นการลงอาญาไม่โดยโทษระจริต หรือ
ลงอาญาแก่ผู้ที่ไม่มีควมผิด โดยชัดเจนนั่นเป็นอันขาด เมื่อพิจารณา
ความผิดเด็ดขาดแล้ว ต้องชี้แจงความผิดต่อผู้กระทำผิดนั้นให้เข้าใจชัดเจนน
ว่ากระทำผิดในข้อใดเพราะเหตุใดแล้วจึงถึงลงอาญา

ข้อ ๑๙ ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาลงอาญาข้าราชการสามัญหรือ
หรือกักขามตั้งแต่ ๑๕ วันขึ้นไป ต้องส่งรายงานการลงอาญาแล้วนั้นเดี๋ย
ตามลำดับจนถึงเดิมนับที่กระทรวงกระลาโหม

ข้อ ๒๐ เมื่อผู้มีอำนาจบังคับบัญชาใดทราบว่ามีผู้หนึ่งคนบัญชา
ของคนที่มีความผิดจนปรากฏแน่นอนแล้ว แต่ความผิดนั้นควรรับอาญาที่
เหนืออำนาจจะถึงกระทำได้ ก็ให้รายงานชี้แจงความผิดของผู้ที่กระทำ

ความผิดนั้น ทั้งออกความเห็น ว่า ควรลงอาญาเพียงใด เห็นขอตาม
ลำดับจนถึงผู้มีอำนาจลงอาญาได้พอกับความผิด เพื่อขอ ให้นั่งบัลลังก์
ต่อไป

ข้อ ๒๑ ถ้าเป็นโทษฐานขาดเห็นราชการซึ่งมีระวางอัตรากำหนดอาญา
ไว้ โดยแน่นอนแล้ว หากกำหนดอาญานั้นเห็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาที่
จะสั่งลงได้ ก็ให้หาเห็นขอตามลำดับจนถึงผู้มีบัญชาการกองพลเท่านั้น แม้
ว่ากำหนดอาญานั้นจะเห็นอำนาจผู้มีบัญชาการกองพลก็ดี ให้ผู้มีบัญชาการ
กองพลมีอำนาจลงอาญาได้ ที่เดียว ไม่ต้งนำเห็นขอตามลำดับชั้น
ต่อไปอีก

ข้อ ๒๒ นายทหารนอกจากผู้มีบัญชาการกองพลหรือผู้เทียบชั้นนี้ ถ้า
เป็นหัวหน้าควบคุมทหารไปโดยดำริถึง มีอำนาจที่จะลงอาญาอยู่ที่อำนาจ
ในระหว่างเวลาที่ควบคุมอยู่นั้น เดิมผู้มีอำนาจเห็นออกจากตำแหน่งของคน
ชั้นไปอีกชั้นหนึ่งได้

ข้อ ๒๓ ถ้าผู้มีอำนาจลงอาญาได้สั่งลงอาญา กระทำผิด ในฐานจำขัง
หรือขังแล้ว และผู้รับอาญาจำขังหรือขังอยู่นั้นกระทำผิดซ้ำอีก ผู้มีอำนาจ
ลงอาญาจะสั่งเพิ่มโทษ ก็ได้ พิจารณาตกำหนดอาญาที่สั่งไว้เดิมนั้นก่อน
และห้ามมิให้ เพิ่มกำหนดเวลาใหญ่ ต้องถกจำขังหรือกักต้งขัง ทั้งกำหนดเดิม
และกำหนดที่เพิ่มใหม่รวมกัน เกินกว่ากำหนดอำนาจของผู้สั่งลงอาญานั้นเป็น
อันขาด หากผู้กระทำผิดนั้นควรต้องรับอาญาเกินกว่ากำหนดอำนาจของผู้
ที่จะสั่งลงอาญานั้นแล้ว ก็ให้ปฏิบัติตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๒๐ นั้น

ข้อ ๒๔ ผู้ใดเคยต้องรับอาญาจำขังหรือขังเดี่ยวหรือขังรวม เพราะ
ใดเจตนากระทำผิดต่อกฎวินัยอย่างหนึ่งอย่างใด มาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ครั้ง

วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๒ หน้า ๑๒๙

เมื่อพ้นโทษแล้วจะไปกระทำความผิดซ้ำอีกภายในกำหนด ๑ ปี นับแต่วันที่ได้ออกโทษไปไซ้ เรียกว่าผู้ไม่เซ็ดหลาบ

ข้อ ๒๕ ผู้ใดเป็นผู้ไม่เซ็ดหลาบ ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาต่งแต่ชั้นผู้บัญชาการกองพลขึ้นไป จะใช้วิธีลงอาญาโดยให้ขังมิดก็ได้

ข้อ ๒๖ การขังมิดเช่นนี้จะขังได้เพียงครั้งละ ๑ ยก (คือ ๕ วันหรือ ๑๒๐ ชั่วโมง) เท่านั้น แต่ถ้าจะขังมิดต่อไปก็ต้องให้อยู่ในที่ว่างเสียก่อน ไม่น้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมง จึงให้ขังมิดอีกต่อไปได้ รวมขังมิดในความผิดคราวเดียวกันต้องไม่เกินกว่า ๓ ยก

ข้อ ๒๗ ก่อนที่จะกำหนดให้ลงอาญาขังมิดนั้น ให้ต่งเกณฑ์กำหนดอาญาจำขังหรือขังเดี่ยว หรือขังรวม ตามตารางอัตราอาญาในข้อ ๑๓ แห่งกฎนี้เสียก่อน แล้วจึงให้เทียบกำหนดอาญาขังมิดตามอัตราต่งนั้น คือ

จำขัง หรือขังเดี่ยว หรือขังรวม	เท่ากับขังมิด
ตั้งแต่ ๕ วันขึ้นไป แต่ไม่ถึง ๙ วัน	๑ วัน
” ๙ ” ” ๑๔ ”	๒ ”
” ๑๔ ” ” ๒๑ ”	๓ ”
” ๒๑ ” ” ๑ เดือน	๔ ”
” ๑ เดือนขึ้นไป แต่ไม่ถึง ๓ ”	๕ ” (คือ ๑ ยก)
” ๓ ” ” ๖ ”	๑๐ ” (คือ ๒ ยก)
” ๖ เดือน	๑๕ ” (คือ ๓ ยก)

ข้อ ๒๘ นับตั้งแต่วันที่ประกาศซึ่งจะได้ รับอนุญาตตามกฎหมาย ถ้าผู้
มีอำนาจลงอนุญาตได้จัดการที่จะให้ผู้นั้นได้รับอนุญาตภายในกำหนด ๓ เดือน
เป็นอย่างน้อยว่าด้วยเหตุแห่งการที่จะลงอนุญาตตามกฎหมายเสียแล้ว จะสั่งลงอนุญาต
โดยอำนาจตนเองมิได้ ต้องนำขึ้นศาลทหาร เว้นเสียแต่ผู้ที่จะทำผิดนั้น
ชาติหนึ่งราชการเสียแต่เมื่อก่อนครบกำหนด ๓ เดือน จึงมิให้รับอนุญาต
เขาในกำหนดเวลาดังกล่าว โทษนับตั้งแต่วันที่คดีถึงที่สุดนับถึงที่รับราชการ

ข้อ ๒๙ เมื่อผู้มีอำนาจได้สั่งลงอนุญาตตามกฎหมายแล้ว ผู้ที่สั่งลงอนุญาต
หรือผู้มีอำนาจบริบับบัญชาที่สั่งลงอนุญาตนั้น มีอำนาจเพิ่มโทษหรือลดโทษ
ยกโทษเสียได้ แต่อาเพิ่มโทษแล้ว การจำคุกที่เพิ่มชนั้น รวมกับที่
สั่งไว้แต่เดิมต้องไม่เกินอำนาจของผู้ที่สั่งใหม่นั้น

มาตรา ๓

วิธีร้องทุกข์

ข้อ ๓๐ ในการที่จะรักษาทุกข์จนให้เป็นการแน่นแฟ้นนั้น ผู้บังคับ
บัญชาย่อมต้องมีอำนาจในการลงอนุญาตมากอยู่เองเป็นธรรมดา แต่ผู้บังคับ
บัญชาบางคนอาจไร้อำนาจในทางที่ผิดได้ เพราะฉะนั้นเป็นการ
จำเป็นที่จะให้ผู้น้อยมีโอกาสร้องทุกข์ได้ ในหนทางอันเป็นระเบียบเรียบร้อย
ไม่ก้าวก่าย

ข้อ ๓๑ คำชี้แจงของทหารว่า ผู้บังคับบัญชา กัดขุ่น ด้วยอาการ
อยู่ศิโรราบหรือผิดพระราชกำหนดกฎข้อบังคับ หรือว่าตนมิได้รับผลประโยชน์
ตามที่ควรจะได้รับในราชการนั้น เรียกว่าใบร้องทุกข์

ข้อ ๓๒ ทหารจะยื่นใบร้องทุกข์ได้แต่สำหรับตนเองแต่ผู้เดียว ห้ามมิให้ยื่นใบร้องทุกข์แทนผู้อื่นเป็นอันขาด และห้ามมิให้รวบรวมกันเข้ามาร้องทุกข์พร้อมกันหลายคน และห้ามมิให้ประชุมกัน เพื่อหารือเรื่องจะยื่นใบร้องทุกข์

ข้อ ๓๓ ห้ามมิให้ยื่นใบร้องทุกข์ในเวลาด่านกำลังเข้าแถวอยู่ หรือในขณะทัศนกำลังทำนุที่ราชการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เวลาคณะยามเปลี่ยนเวรตงเป็นตง และห้ามมิให้ยื่นใบร้องทุกข์ก่อนเวลาดังกล่าวไปแล้ว ๒๔ ชั่วโมงนับตั้งแต่ที่เหตุจะต้องร้องทุกข์เกิดขึ้น

ข้อ ๓๔ ห้ามมิให้ร้องทุกข์ว่าผู้บังคับบัญชาตรงอำนาจแรงเกินไป ถ้าหากว่าผู้บังคับบัญชานั้นมิได้ลงอำนาจเกินอำนาจที่เขาจะทำได้ตามความในมาตรา ๒ แห่งกฎนี้

ข้อ ๓๕ การที่จะยื่นใบร้องทุกข์นั้น ถ้ากล่าวโทษผู้ใดให้ยื่นต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงของผู้นั้น คือ เป็นต้นว่าพลทหารจะกล่าวโทษผู้บังคับหมู่ให้ยื่นใบร้องทุกข์ต่อผู้บังคับหมวด ถ้าจะกล่าวโทษผู้บังคับหมวด ให้ยื่นต่อผู้บังคับกองร้อยตงนี้ หรือ เป็นต้นว่า ถ้านายทหารชั้นผู้บังคับหมวดจะร้องทุกข์กล่าวโทษผู้บังคับการ ก็ให้ยื่นใบร้องทุกข์ต่อผู้บัญชาการกองพลตงนี้

ให้ผู้ร้องทุกข์มาหาผู้ที่จะรับใบร้องทุกข์ในทำการหรือที่บ้าน และจะร้องทุกข์ด้วยปากหรือจะเขียนเป็นหนังสือก็ได้ ถ้าอยู่ต่างตำบลกัน ให้เขียนเป็นหนังสือส่งได้

ถ้าหากว่าผู้ร้องทุกข์ไม่ทราบชื่อกันใด ความเดือดร้อน เพราะผู้ใด เช่นไม่ได้รับเงินรางวัลประจำเดือน แต่ก็ไม่ทราบว่าเพราะเหตุใด หรือใคร ห้ามมิให้จ่าย ก็ให้ยื่นใบร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงของตน เพื่อเสนอไปตามลำดับชั้นจนถึงที่สุด คือผู้ที่จัดการได้ส่วนและแก้ความเดือดร้อนนั้นได้

ข้อ ๓๖ ถ้าเขียนความร้องทุกข์เป็นจดหมายแล้ว จดหมายนั้นต้องลงนามจริงของผู้ร้องทุกข์ ถ้าผู้ร้องทุกข์เขียนหนังสือไม่เป็น ให้ผู้อื่นเขียนให้ก็ได้ แต่ของกตถายนอวแม่เมืองเป็นพยาน ถ้าละใบร้องทุกข์ฉบับใดไม่มาชื่อตรงหรือไม่ตามข้อตั้งความห้ามมิให้ผู้บังคับบัญชาชั้นใดได้ส่วนพิจารณาใบร้องทุกข์นั้นเป็นอันขาด

ข้อ ๓๗ เมื่อผู้ใดได้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาตามระเบียบที่วางมาแล้ว และเวลาด่วงพันไป ๑๕ วันยังหาได้รบความชงแปรการใดไม่ ทั้งความเดือดร้อนก็ยังไม่ปลดเปลื้องไป ให้ผู้ร้องทุกข์ยื่นใบร้องทุกข์ใหม่ ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นที่สูงถัดขึ้นไป เป็นลำดับ จนถึงเสนาบดีกระทรวงกระตาดใหม่ และในใบร้องทุกข์ครั้งนั้น ให้ชี้แจงมาด้วยว่าได้ยื่นใบร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงมาครั้ง ๑ แล้วแต่เมื่อนั้น ๆ

ข้อ ๓๘ ส่วนผู้บังคับบัญชานั้น ถ้าได้รับใบร้องทุกข์เมื่อใด ต้องได้ส่วนเหตุการณ์และจัดการแก้ไขความเดือดร้อน หรือชี้แจงให้ผู้ยื่นใบร้องทุกข์เข้าใจเหตุการณ์ จะเพิกเฉยเสียไม่ได้เป็นอันขาด ผู้ใดเพิกเฉยนับว่ากระทำความผิดทวิญญัตเมตกฏนคองมีโทษ

ข้อ ๓๙ ถ้าผู้บังคับบัญชาผู้รับใบร้องทุกข์ ชี้แจงกับผู้รับใบร้องทุกข์ ว่าความเดือดร้อนที่กล่าวมาได้ เกิดจากความอยุติธรรม หรือการผิดพระราชกำหนดกฎข้อบังคับประการใด แต่ผู้ร้องทุกข์ยังไม่หมดความสงสัยโดยให้ผู้รับใบร้องทุกข์และผู้บังคับบัญชาที่เห็นชอบไปใด และต้องชี้แจงมาด้วยว่าได้ยื่นใบร้องทุกข์ นัดผู้ใด ๆ ได้รับคำชี้แจงเช่นนั้น ๆ ครังหนึ่งแล้ว

ข้อ ๔๐ ถ้าหากปรากฏชัดว่าข้อความในใบร้องทุกข์ เป็น ความเดือดร้อนหรือการร้องทุกข์นั้นกระทำไปโดยผิดระเบียบที่กล่าวมานั้น เช่นเช่นในใบร้องทุกข์แล้วไม่ลงนามจริงดังนี้เป็นคน หรือผู้ใดรับทวงผู้บังคับบัญชาด้วยใบร้องทุกข์ซึ่งไม่มีมูลแห่งความจริง ผู้ที่กระทำการทั้งนี้มีความผิดฐานละเมิดยุทธวินัยต้องรับโทษตามกฎหมาย หรือถ้าเป็นการร้ายแรงมากก็จะต้องนำขึ้นศาลทหาร

ข้อ ๔๑ การยื่นใบร้องทุกข์ตามระเบียบที่กล่าวนี้ เฉพาะสำหรับเรื่องที่อยู่ในเขตของกิจการราชการ คือ ร้องทุกข์ว่าได้ รับความอยุติธรรมจากผู้บังคับบัญชา หรือผู้บังคับบัญชาโดยผิดพระราชกำหนดกฎข้อบังคับ หรือเมื่อตนขาดผลประโยชน์ที่ควรได้ในราชการ ดังว่ามาแล้วในข้อ ๓๑ นั้น เท่านั้น ถ้ามีกิจส่วนตัวโดยแท้แล้ว ทหารจะพูดจากับผู้บังคับบัญชาของตนทุกชั้นตลอดจนทนายผู้กำกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ ดังมีความปรากฏอยู่ในกฎลักษณะปกครองและระเบียบการภายในสำหรับกองทัพกบฏแล้วนั้น แต่เรื่องนันทนาการจะต้องร้องขอขึ้น ระหว่างกิจส่วนตัวและกิจเนื่องด้วยราชการให้แจ้งดี ถ้าหากเจ้าหน้าที่ของกองบัญชาการไปร้องฟ้องให้ ผิดระเบียบที่กล่าวไว้ ในกฎนี้แล้ว ผู้นั้นจะต้องรับโทษฐานละเมิดยุทธวินัย

มาตรา ๔

กำหนดใช้กฎนี้และเด็กกฎข้อบังคับเดิม

ข้อ ๔๒ กฎนี้ ให้ใช้แต่วันที่ประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๔๓ ให้ยกเลิกกฎว่าด้วยอำนาจลงอาญาทหารบก ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๔ (ร.ศ. ๑๓๐) และข้อบังคับแสดงยุทธวินัย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ กับข้อความในกฎข้อบังคับคำสั่งใด ๆ ที่ขัดกับข้อความใด ๆ ในกฎนี้ ก็ให้ยกเลิกเสียทั้งสิ้น.

ประกาศโดยได้รับพระบรมราชานุญาต

ศาสตราจารย์พระยากระตาศ

กรุงเทพฯ

วันที่ ๗ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๕๘

(ลงนาม) นายพลเอก เจ้าพระยามหินทรเทศานุรักษ์

เสนาบดีกระทรวงกระตาศ